

עין משפט נר מצוה

תפלת השחר פרק רביעי ברכות

מסורת הש"ס

(א) ונתת מן המנוחה... (ב) ונתת מן המנוחה... (ג) ונתת מן המנוחה... (ד) ונתת מן המנוחה... (ה) ונתת מן המנוחה... (ו) ונתת מן המנוחה... (ז) ונתת מן המנוחה... (ח) ונתת מן המנוחה... (ט) ונתת מן המנוחה... (י) ונתת מן המנוחה... (יא) ונתת מן המנוחה... (יב) ונתת מן המנוחה... (יג) ונתת מן המנוחה... (יד) ונתת מן המנוחה... (טו) ונתת מן המנוחה... (טז) ונתת מן המנוחה... (יז) ונתת מן המנוחה... (יח) ונתת מן המנוחה... (יט) ונתת מן המנוחה... (כ) ונתת מן המנוחה... (כא) ונתת מן המנוחה... (כב) ונתת מן המנוחה... (כג) ונתת מן המנוחה... (כד) ונתת מן המנוחה... (כה) ונתת מן המנוחה... (כו) ונתת מן המנוחה... (כז) ונתת מן המנוחה... (כח) ונתת מן המנוחה... (כט) ונתת מן המנוחה... (ל) ונתת מן המנוחה...

תורה אור השלם

1. ונתת מן המנוחה...
2. ונתת מן המנוחה...
3. ונתת מן המנוחה...
4. ונתת מן המנוחה...
5. ונתת מן המנוחה...
6. ונתת מן המנוחה...
7. ונתת מן המנוחה...

הנהגות הב"ח

(א) נבא ונא... (ב) נבא ונא... (ג) נבא ונא... (ד) נבא ונא... (ה) נבא ונא... (ו) נבא ונא... (ז) נבא ונא... (ח) נבא ונא... (ט) נבא ונא... (י) נבא ונא... (יא) נבא ונא... (יב) נבא ונא... (יג) נבא ונא... (יד) נבא ונא... (טו) נבא ונא... (טז) נבא ונא... (יז) נבא ונא... (יח) נבא ונא... (יט) נבא ונא... (כ) נבא ונא... (כא) נבא ונא... (כב) נבא ונא... (כג) נבא ונא... (כד) נבא ונא... (כה) נבא ונא... (כו) נבא ונא... (כז) נבא ונא... (כח) נבא ונא... (כט) נבא ונא... (ל) נבא ונא...

גליון הש"ס

בתיבא... (א) בתיבא... (ב) בתיבא... (ג) בתיבא... (ד) בתיבא... (ה) בתיבא... (ו) בתיבא... (ז) בתיבא... (ח) בתיבא... (ט) בתיבא... (י) בתיבא... (יא) בתיבא... (יב) בתיבא... (יג) בתיבא... (יד) בתיבא... (טו) בתיבא... (טז) בתיבא... (יז) בתיבא... (יח) בתיבא... (יט) בתיבא... (כ) בתיבא... (כא) בתיבא... (כב) בתיבא... (כג) בתיבא... (כד) בתיבא... (כה) בתיבא... (כו) בתיבא... (כז) בתיבא... (כח) בתיבא... (כט) בתיבא... (ל) בתיבא...

מוסף תוספות

א בתוס' ר"ח... (א) בתוס' ר"ח... (ב) בתוס' ר"ח... (ג) בתוס' ר"ח... (ד) בתוס' ר"ח... (ה) בתוס' ר"ח... (ו) בתוס' ר"ח... (ז) בתוס' ר"ח... (ח) בתוס' ר"ח... (ט) בתוס' ר"ח... (י) בתוס' ר"ח... (יא) בתוס' ר"ח... (יב) בתוס' ר"ח... (יג) בתוס' ר"ח... (יד) בתוס' ר"ח... (טו) בתוס' ר"ח... (טז) בתוס' ר"ח... (יז) בתוס' ר"ח... (יח) בתוס' ר"ח... (יט) בתוס' ר"ח... (כ) בתוס' ר"ח... (כא) בתוס' ר"ח... (כב) בתוס' ר"ח... (כג) בתוס' ר"ח... (כד) בתוס' ר"ח... (כה) בתוס' ר"ח... (כו) בתוס' ר"ח... (כז) בתוס' ר"ח... (כח) בתוס' ר"ח... (כט) בתוס' ר"ח... (ל) בתוס' ר"ח...

מוסף רש"י

חזי מאן גברא... (א) חזי מאן גברא... (ב) חזי מאן גברא... (ג) חזי מאן גברא... (ד) חזי מאן גברא... (ה) חזי מאן גברא... (ו) חזי מאן גברא... (ז) חזי מאן גברא... (ח) חזי מאן גברא... (ט) חזי מאן גברא... (י) חזי מאן גברא... (יא) חזי מאן גברא... (יב) חזי מאן גברא... (יג) חזי מאן גברא... (יד) חזי מאן גברא... (טו) חזי מאן גברא... (טז) חזי מאן גברא... (יז) חזי מאן גברא... (יח) חזי מאן גברא... (יט) חזי מאן גברא... (כ) חזי מאן גברא... (כא) חזי מאן גברא... (כב) חזי מאן גברא... (כג) חזי מאן גברא... (כד) חזי מאן גברא... (כה) חזי מאן גברא... (כו) חזי מאן גברא... (כז) חזי מאן גברא... (כח) חזי מאן גברא... (כט) חזי מאן גברא... (ל) חזי מאן גברא...

נסדרעדא. לפי שיש שם זכור והשליח פוטריני: פולמוסא. חיל: דלני וסדר לני. ולמה לני ב' פלגות אלא אחת של שחרית ואחת של מוספין ש"מ לית ליה דלכא"ע: ודילמא מעיקרא לא כוון דעפיה. ומרוויחיה דשמרית: מאן גברא רבא דקמסיד עליה. רבי יוחנן שהעד על הדבר יפה דקדק ששכנעו תפלת המוספין הימה: פשוט רבינו. רב: י"ב נכדור שני. דלן מחזירין משום דשמע ליה מש"ל ואלא מקלת הכרה אכל נזיד זרין דקמסיד עליה. וכו"ג מפרש לה נש"ל משום טירחא דלזכור אכל יחד הד: עשה ולא סוכרי כמספין. שהתפלל אמה חונן: כמה ישפה בין ספלה לספלה. מי שיש עליו לחזור ולהתפלל או משום דעשה או משום מוספין כמה ישפה בין זו לזו: ספסוקין. שמהל דעמו מיושנת שפעוף דכדון גלסון ממנה: שספולל. לשון חילוי. והיא היא אלא בלישנא בעלמא פליגי: נדמס מלא. כשהתפלל עבר מלא עשוין ר"ח ב' ימים הלכך יכול לאומרה למחר דערינא של מחזירין ר"ח נמור יומר מן הראשון: מכדי עפעם קאמר. שאין מקדשין את המדע נגילה:

הדרן עלך תפלת השחר

כובד ראש. הכנעה: שזוין עשה אחס. נמקוס שזאל להמפלל: גמ' אשפוס אל היכל קדשך ביראק. מתוך ר"ח: מלין נפשיה. מקטע עלמו כנגדיו: עבדו אס' ס' ביראס. תפלה שהיא לנו במקום עבודה עשו אותה ביראס: ס' ככל ענן יפיה מוסר. כשהלם מראס את עצמו ענן יהיה לו שער: דסוס קא נדס טובא. יומר מדלי ונראה כפרק עול: ספילין מננא. וס' עדות שממשלת קווי ומשמתי: עני: כסא

עליו דכתיב ואתחנן אל ה' ומ"ד כדי שתתחולל דעתו עליו דכתיב ויחל משה אמר רב ענן אמר רב י'מעה ולא הזכיר של ר"ח ערבית אין מחזירין אותו לפי שאין בית דין מקדשין את החדש אלא ביום אמר אמימר מסכתא מילתא דרב כהדש מלא אבל כהדש חסר מחזירין אותו א"ל רב אשי לאמימר מכדי רב מעמא קאמר י'מעה לי חסר ומה לי מלא אלא לא שנא:

הדרן עלך תפלת השחר

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש חסידים הראשונים היו שודרין שעה אחת ומתפללין כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים אפי' המלך שואל בשלומו לא ישיבונו ואפי' נחש כרוך על עקבו לא יפסיק: גמ' מנא ה"מ א"ר אלעזר דאמר קרא והוא מרת נפש ממאי דילמא תנה שאני דהות מרידא לכא טובא אלא א"ר יוסי בר' חנינא מהכא יואני ברב חסדך אבא ביתך אשתהוה אל היכל קדשך ביראתך ממאי דילמא דוד חסדך דהוה מצער נפשיה ברחמי טובא אלא אמר ר' יהושע בן לוי מהכא השתחוו לה' בהדרת קדש אל תקרי בהדרת אלא בהדרת ממאי דילמא לעולם אימא לך הדרת ממש כי הא דרב יהודה דהוה מצוין נפשיה והדר מצלי אלא א"ר נחמן בר יצחק מהכא עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה ימאי וגילו ברעדה א"ר אדא בר מתנא אמר רבא בר מתנא אמר ר' ירמיה הוה יתיב קמיה דר' זירא חזייה דהוה קא בדה טובא אמר ליה בכל עצב ביה מותר כתיב א"ל אנא תפילין מנחנא מר בריה דרבינא עבד הלולא לבריה חזונה לרבנן דהוו קבדחי טובא אייתי

הדרן עלך תפלת השחר

אל תקרי בהדרת אלא בהדרת. מימה אמאי לא מוכח נהדיא מדמכדי כתיבי חילו מלפניו כל הארץ וי"ל היינו קרא דכתיב נחמור הכו לה' בני אלס ומיהוה קרא בעי להוכיח נמסכת מנייה (דף ט:) שאומרים אבות וגבורות וקדושת השם ור"ח נרכות תקנו כנגד האכזרות ומשום הכי דייק מלואו קרא שכתבו באותה פרשה אכל אומן דמילו וגו' אינו כמוב באותה פרשה: אימתי

ס"ה"ג אין הלכה כרבי יהודה שאמר משום רב"ע. אלא הלכה כרבנן וכן פסק ר"ח דלכתי מיימי (ט) רבי אחי ור' אמי שהיו מתפללים ביחד כרבנן בני עמדי דגריסי לאשמעינן דהלכה כרבנן: והר"מ א"ר אבהו ר' חייא בר אבא הוה ר"ח בערבית אין מחזירין אותו. ל"ג ליה דהא אמרינן כמק"מ טעה ולא הזכיר של ר"ח אין מחזירין אותו לפי שאין מקדשין בו אי נמי אי אחת אבג אחרינא נקט ליה: כמה חשיבה בין תפלה לתפלה. כגון אדס טעמה וכו"ל להמפלל שנית וכן בין תפלת שחרית לתפלת המוספין: כדי שתתחולל דעתו ע"י. ומפרש בירושלמי דהיינו כשליך ארבע אמות: לפי שאין מקדשין את החדש בו. פי' לעיל גריס פרקין (דף סו.) מה שמקשין ומיפוק ליה מפשוט כיושלמי דהיינו דוקא לעשות מזה אחרת עובדת וי"מ דוקא נגילה לראשונה אין מחזירין אותו לפי שאין מקדשין המדע נגילה אכל נגילה שניה מחזירין אותו שכבר מקדש מיום שלפניו ולא נראה לחלק:

מסתברא מילתא דרב כהדש

מלא. לומר שהיה אומן שלפניו מלא: דלו יכול לאומרה ערבית של מחר שהוא עיקר והיה אומר ה"ר יתכן לכל דבר שאמרו חכמים אין מחזירין אותו: כגון יעלה ויבא ערבית ועל נקוט לא מיעבד אס עקר רגליו (ו) ופמס נכרכה שפניו וכו' א"ר יוחנן כמבאר שני. יחיד שהתפלל בבבוי או סנה ולא הזכיר מלואו ח"ה. שחיתא אין את צבור (שלא ימיינו אותו עד שישישם לתחילתן). וכי ערבית שאין מקדשין את החדש אלא ביום. אבל יחיד שלא בבבוי ח"ה. כמה ישנה בין תפלת שחרית ותפלת של מוספין וכו'. חזי אמר ר' חזי שמתחונן דעמי עילו וכו'. פי' שיעור שחברו אימא צבור מלבו. כי בעת שערב לפני התיבה התפלל מפני הצבור והשתחולל להחלל לכבודו לבו להתחונן מסור אותו האימה מלבו. כדכתיב ואתחנן אתך ואתפלל. ודו אמר כדי שתתחולל. מירוש כשיעור שחברו האימה מלבו וכו' וכו' לבו לחלות פני צדו. שיתחולל לו על כל מה שפשוט וכו'. מה יתר שיעורו כן התחונן לקבל פס. כי ענין ואתחנן כמו יקבל פניו הוא. שהיה משה רבינו ע"ה מתחנן. אבל ענין ויחל בקשת מחילה וצריך ודבר רצון כתיב ואתחנן. וירושלמי: כמה ישנה בין תפלה לתפלה כדי שיהיו ארבע אמות. סליק פ"ד לפ"ש אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש. פי' כפיסת ראש שיתכן ראשו ירכון לפניהו כאדם שיש לו צער. אולי המלך שואל בשלומו לא ישיבונו. אימתי דאס סולא בשלומי אינו מספיק ומשיב לו. אבל מלכי אומות הניחא או התמו ארצו. או אנס או קיון בא כנוני. אם יכול יקרא ואם לאו יפסיק.

הדרן עלך תפלת השחר

אל תקרי בהדרת אלא בהדרת. מימה אמאי לא מוכח נהדיא מדמכדי כתיבי חילו מלפניו כל הארץ וי"ל היינו קרא דכתיב נחמור הכו לה' בני אלס ומיהוה קרא בעי להוכיח נמסכת מנייה (דף ט:) שאומרים אבות וגבורות וקדושת השם ור"ח נרכות תקנו כנגד האכזרות ומשום הכי דייק מלואו קרא שכתבו באותה פרשה אכל אומן דמילו וגו' אינו כמוב באותה פרשה: אימתי